

Грамотна бухгалтерська та управлінська облікова політика допоможе оптимально організувати облік і заощадити матеріальні та трудові ресурси підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : [підручник] / Т.Г. Маренич. – К. : Професіонал, 2005. – 891 с.
2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293536/
3. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку : [підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл.] / За ред. Ф.Ф. Бутинця ; 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2002. – 592 с.
4. Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 3134000-10-5/27793 «Про облікову політику» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukraine.uapravo.net/data/base14/ukr14233.htm>.
5. Рузмайкіна І. Облікова політика як складова загальної стратегії управління підприємством / І. Рузмайкіна // Економіст. – 2010. – № 5. – С. 36–41.
6. Івченко Л.В. Концептуальні засади облікової політики / Л.В. Івченко // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць. – 2009. – № 14. – С. 246–256.
7. Бондаренко О.М. Проблеми формування облікової політики. Напрями її удосконалення / О.М. Бондаренко, М.П. Білан // Проблеми підвищення інфраструктури : зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Bilan.pdf.

УДК 657:658.27

Степаненко О.І.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Чернишенко Я.Г.

*студент обліково-економічного факультету
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ТЕОРЕТИЧНО-ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЦЕСУ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОСНОВНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті розглянуто теоретичні та філософські підходи до процесу документування як елементу первинної реєстрації облікової інформації. Розроблено модель організації інформаційних потоків, які виникають у процесі документування операцій з наявності, руху та експлуатації основних засобів. Викладено узагальнені результати дослідження діючої практики документування основних засобів, визначено його основні недоліки. Проаналізовано діючі форми первинних документів на предмет їхніх змістовності та інформативності. Обґрунтовано доцільність, напрями та перспективи удосконалення інформаційного забезпечення обліку основних засобів підприємства.

Ключові слова: інформація, документ, облікові дані, основні засоби, інформаційні потоки, документування, інформаційно-аналітичне забезпечення.

Stepanenko O.I., Chernyshenko Y.G. ТЕОРЕТИЧЕСКИ-ПРАКТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЦЕССУ ДОКУМЕНТИРОВАНИЯ УЧЕТНОЙ ИНФОРМАЦИИ ОБ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВАХ ПРЕДПРИЯТИЯ: СОВРЕМЕННОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

В статье рассмотрены теоретические и философские подходы к процессу документирования как элементу первичной регистрации учетной информации. Разработана модель организации информационных потоков, которые возникают в процессе документирования операций с наличием, движения и эксплуатации основных средств. Изложены обобщенные результаты исследования действующей практики документирования основных средств, определены его основные недостатки. Проанализированы действующие формы первичных документов на предмет их содержательности и информативности. Обоснованы целесообразность, направления и перспективы совершенствования информационного обеспечения учета основных средств предприятия.

Ключевые слова: информация, документ, учетные данные, основные средства, информационные потоки, документирование, информационно-аналитическое обеспечение.

Stepanenko O.I., Chernyshenko Y.G. THEORETICAL AND PRACTICAL APPROACHES TO THE PROCESS OF DOCUMENTING ACCOUNTING INFORMATION ON FIXED ASSETS OF THE ENTERPRISE: MODERNITY AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

In the article the theoretical and philosophical approaches to the process of documentation as part of the initial registration of accounting information. The model of organization of information flows that occur in the process of documenting transactions with the presence, movement and operation of fixed assets. Presents the summarized results of a study documenting the current practice of property, its main drawbacks. Analyzes existing forms of primary documents for their consistency and informative. Expediency, trends and prospects of improvement of information support of fixed assets of the company.

Keywords: information, document, accounting information, fixed assets, information flows, documentation, information and analytical support.

Постановка проблеми. Основним завданням господарської діяльності підприємства є виготовлення продукції (виконання робіт, надання послуг)

в результаті поєднання й взаємодії в процесі виробництва трьох його основних елементів: засобів праці (основних засобів), предметів праці (оборотних акти-

вів), праці людини. Економічна сутність і матеріально-речовий зміст основних засобів слугують визначальними характеристиками в окресленні їх значення для здійснення відтворювальних процесів, функціонування та розвитку будь-якого виробництва. Уся сукупність наявних об'єктів основних засобів складає найбільшу за питомою вагою частину національного багатства країни. Вони визначають характер матеріально-технічної бази виробничої сфери на різних етапах її розвитку.

Бізнес в умовах постіндустріального суспільства висуває нові, підвищені вимоги до інформації, що стає поштовхом до перебудови всіх систем, зайнятих її формуванням у різних формах, видах та станах. Визначальне місце у цих змінах займає саме система бухгалтерського обліку, поясненням чому є розвиток інтересів інститутів, що виступають ключовими користувачами облікової інформації. Водночас зміна принципів економічних основ господарських відносин в Україні обумовлює якісно інший підхід до оцінки економічної інформації підприємства щодо обліку основних засобів, а особливо до порядку документального оформлення операцій пов'язаних з їх наявністю, рухом та експлуатацією. І тому одним із найважливіших аспектів удосконалення процесу документування основних засобів є належна його організація, яка повинна відповідати основним принципам діючого законодавства, забезпечувати адаптацію облікових даних до існуючих умов господарювання та передбачати потреби широкого кола користувачів у якісній інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукових розробок і публікацій показав, що проблемам інформаційно-аналітичного забезпечення обліку загалом та основним засобам безпосередньо (особливо документуванню операцій з їх наявністю та руху) завжди приділялася значна увага.

Питання теоретичних та практичних аспектів методики й організації обліково-аналітичного забезпечення процесу експлуатації основних засобів, документування таких операцій розглянуто в дисертаційних дослідженнях М.М. Матієшин [1] та С.Є. Пиріжок [2].

Крім того, К.В. Безверхий [3] розглядає первинні документи як складову обліково-звітної інформації; виділяє та конкретизує етапи організації процесу документування на підприємстві. Т.О. Шматковська [4] досліджує проблематику застосування типових форм первинних документів щодо організації обліку основних засобів, формування аналітичного облікового процесу поліпшень (ремонту, модернізації) таких об'єктів. Г.С. Осіпчук [5] досліджує роль первинного обліку в системі нарахування амортизації, обґрунтовує рекомендації щодо розробки нових форм первинних документів, які слугуватимуть носіями такої облікової інформації.

Відзначаючи ґрунтовність проведених наукових досліджень в царині основних засобів, варто зазначити, що деякі проблеми (особливо в частині подання інформації в бухгалтерських документах) все ж таки залишаються дискусійними та потребують подальшого наукового опрацювання. Їх вдале вирішення надасть змогу ефективніше розв'язувати завдання управління, збереження, рухом та використанням основних засобів. Адже ефективне керівництво та інвестування неможливе без достовірної інформації, а її може забезпечити лише вдало організований обліковий процес, який ґрунтується на прогресивному практичному досвіді та глибокому теоретико-аналітичному дослідженні.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження існуючі теоретичних та філософських підходів до місця, ролі та значення облікової інформації про основні засоби підприємства, її документування; визначення та відокремлення інформаційних потоків, які виникають в процесі реєстрації даних про наявність, рух, експлуатацію таких об'єктів; побудова оптимальної моделі організації інформаційних потоків, яка стане підґрунтям для розробки нових форм носіїв інформації та більш раціональної схеми документообігу; вивчення діючої практики порядку документування основних засобів на предмет змістовності та інформативності діючих форм первинних документів, доцільності їх удосконалення, уніфікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішне функціонування підприємств у сучасних нестабільних умовах господарювання значною мірою залежить від ефективності інформаційної системи, яка є «... засобом, за допомогою якого користувачі інформації задовольняють свої потреби в зменшенні рівня ентропії (невизначеності) щодо об'єктів спостереження» [6, с. 25]. При цьому найбільш значущою за своєю місткістю є обліково-аналітична інформація, використання якої дає можливість здійснювати ефективне управління господарськими процесами, у т.ч. наявністю, рухом, експлуатацією об'єктів основних засобів. Водночас варто зазначити, що на її формування значний вплив мають галузеві особливості діяльності господарюючих суб'єктів, врахування яких дає змогу отримати на «виході» інформаційної системи якісні обліково-аналітичні дані.

Головним етапом формування обліково-аналітичної інформації є виявлення, накопичення та реєстрація даних в первинних бухгалтерських документах, від якісного виконання якого залежить достовірність показників фінансової звітності. У підтвердження наведеного слушною є думка А.А. Пилипенка, яка викладена у його монографічному дослідженні [7, с. 32]: «... обліковий процес слід організовувати на основі інтеграції, щоб усі складові (об'єкти обліку) були взаємопов'язаними між собою єдиним масивом інформації. Більш того, структура функції обліку повинна бути складовою частиною організаційної структури підприємства».

Для цілей даного дослідження поняття «наука» варто трактувати як найменування організованої сфери професійної діяльності, метою та результатом якої є система знань про закони об'єктивного світу, методи його пізнання та засоби перетворення. У такому контексті вся облікова наука може бути представлена як інтерпретація тих чи інших аспектів документування господарських операцій, оскільки саме документи є тими найменшими неподільними сукупностями, що виконують у рамках бухгалтерської теорії та практики функції пізнання, опису та перетворення окремих фактів діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Саме з позиції облікової науки таке пізнання простирається від глибинних абстракцій до простіших практичних узагальнень, що є вагомим аргументом щоб підтримати позицію професора М.С. Пушкаря та запровадити термін «інформологія» до цієї сфери діяльності [6, с. 53].

Складність понять «документ» та «інформація» полягає в тому, що їх не можна визначити виходячи тільки з теорії бухгалтерського обліку. Вони – міждисциплінарні, загальнонаукові або загальнофілософські [8]. Погляд на облік з такої позиції надає змогу впорядкувати основні функції інформаційної системи та системи управління бізнес-одиноцею взагалі. Більшість дослідників теорії та практики про-

цесів документування класифікували документи відповідно до їхньої виду, форми, змісту, місця в інформаційній системі, а вже потім до розробленої класифікації намагалися притягнути види інформаційних потреб, які дозволяє задовольнити певний документ. При цьому більшість авторів дійшли висновку, що для правильного розуміння процесів документування необхідно значну увагу приділити трактуванню основних термінів та класифікації документів [9, с. 48; 10, с. 95]. Для досягнення основної мети дослідження необхідно спершу виявити основні інформаційні потреби користувачів, а вже потім – класи інформаційних сукупностей, що здатні такі потреби задовольнити (групи документів).

Філософська думка визначає потребу як нестачу чого-небудь необхідного для підтримки основних функцій або внутрішній стимул активності. Тобто потреба є наслідком цілеспрямованої діяльності. Інформаційна потреба передуює виникненню будь-якої іншої потреби, оскільки досягнення будь-якої мети пов'язане з використанням інформації [11, с. 5]. Саме інформаційні потреби є особливими у тому сенсі, що:

- по-перше, хоча діяльність і є їх вихідним пунктом, вони, у свою чергу, стимулюють нову діяльність;

- по-друге, під час задоволення інформаційної потреби об'єкт споживання – інформація, не зникає, а навпаки утворює нові цінності, призначені для використання.

Задоволення інформаційних потреб відбувається в процесі генерації інформації, який традиційно визначається як документування, документно-комунікаційна діяльність, інформаційно-документаційна діяльність, інформаційна робота [10; 12; 13].

Н.І. Парафійник вважає, що основними елементами, які відображають об'єктивні умови діяльності та побудови її суб'єктивного образу – моделі, є суб'єкт, предмет, мета, засоби та методи [11, с. 3]. Окремими вченими до складу елементів системи діяльності віднесено також об'єкт, на який направлена активність суб'єкта, та результат діяльності на виході із системи, називаючи його продуктом діяльності. Згідно іншої точки зору, документи розглядаються в якості предмета процесу документування, а задоволення потреб користувачів – у якості його продукту (результату) [12, 13]. Проте в широкому сенсі в якості продукту (результату) діяльності виступають не самі інформаційні об'єкти, а ті соціально-економічні процеси, в реалізації яких використовувалися інформаційні об'єкти разом з відповідними інформаційними технологіями. У якості продукту процесу документування документ виступає лише на проміжних етапах, коли предмет діяльності та її

результат (продукт) співпадають, тобто коли документ є продуктом діяльності одних учасників та одночасно предметом діяльності інших.

Таким чином, як і будь-яка модель, що носить інформаційний характер, інформаційна потреба, яка формується на стадії побудови ідеального образу, може бути охарактеризована такими основними елементами – суб'єктом, об'єктом, предметом, метою, принципами та засобами. З метою узагальнення обґрунтованих вище теоретичних та філософських положень розроблено концептуальну модель процесу документування інформації про наявність та рух об'єктів основних засобів (рис. 1).

Вивчення потоків облікової інформації про наявність та рух основних засобів підприємства може бути здійснена тільки на основі детального аналітичного дослідження всіх ділянок обліку таких об'єктів.

Обґрунтованою та цікавою є думка М.М. Матієшин [1] щодо побудови інформаційно-облікових потоків для потреб управління. Науковець вважає, що при формуванні такої моделі слід враховувати основні характеристики обліку процесу експлуатації основних засобів, які мають безпосередній вплив на організацію облікового забезпечення:

1) *вартісні* – економічну вигоду від використання; амортизацію, переоцінку, витрати, які виникають в процесі експлуатації;

2) *якісні* – технічні характеристики, термін експлуатації, технічний стан, знос об'єктів основних засобів [1, с. 71]. На рис. 2 наведена модель руху інформаційних потоків про об'єкти основних засобів на етапах їх первинної реєстрації в бухгалтерських документах.

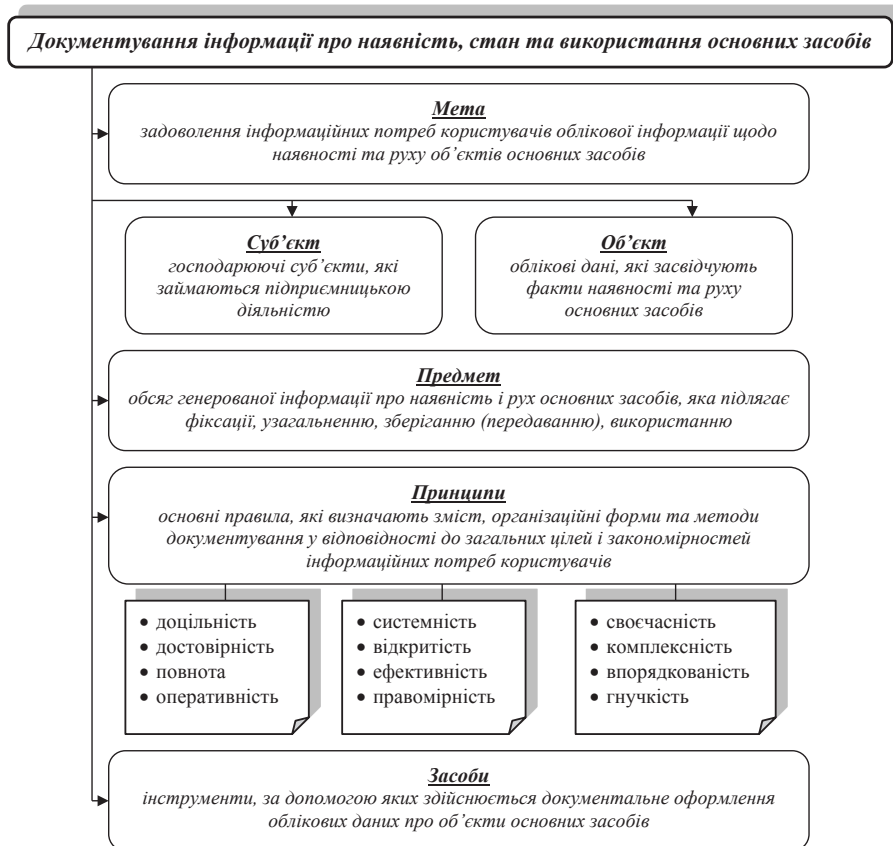

Рис. 1. Концептуальна модель процесу документування облікових даних про наявність та рух об'єктів основних засобів

Авторська розробка

Аналітичне дослідження руху облікової інформації про об'єкти основних засобів дає підстави стверджувати, що тільки чітко продумана та раціонально організована система інформаційно-аналітичного забезпечення надає можливість користувачам отримувати якісні, своєчасні, повні та достовірні дані. Саме документування є початковим етапом у системі облікового перетворення інформації, а документ – носієм цієї інформації. А тому облікова інформація, яка має бути покладена в документ та в подальшому буде використана при формуванні управлінських рішень, повинна:

1) забезпечити отримання з мінімуму первинних даних максимум вторинних, похідних;

2) містити дані не лише про ті процеси і явища, що можна спостерігати і вивчати безпосередньо, але й про ті, що вивчаються побічно;

3) відображати як прямі зв'язки, що йдуть від суб'єкта управління до об'єкта, так і зворотні, необхідні для коригуючих дій;

4) бути своєчасною, тобто надходити в розпорядження осіб, коли ще є час для втручання в діяльність керованого об'єкту;

5) дотримуватися адресності і доцільності, тобто потрапляти саме до тих користувачів, яким дана інформація необхідна для правильності прийняття управлінських рішень;

6) бути точною та неупередженою, ґрунтуючись на конкретних даних, опрацьованих фахівцями.

Отже, документування в системі бухгалтерського обліку є особливою галуззю наукового пізнання, оскільки виступає, з одного боку, об'єктом управ-

Рис. 3. Групування первинних документів з обліку основних засобів

ління, потребуючи управлінського впливу на методику та організацію процесів збирання, реєстрації, зберігання та передавання інформаційних ресурсів, а з іншого, передумовою будь-яких управлінських рішень, забезпечуючи їх інформаційну підтримку.

Розвиток секторів бізнесу в промисловості регіонів за нестабільних політичних та економічних умов сьогодення вимагає все більш детального підходу до інформаційного забезпечення суб'єктів підприємництва щодо обліку основних засобів та, відповідно, вибору обґрунтованих підходів до господарювання. Дуже часто керівники невеликих підприємств певних галузей промисловості підходять легковажно або нехтують питаннями вибору тих чи інших варіантів форм та методів фіксування облікових даних.

Ефективне використання основних засобів зумовлює необхідність впровадження на підприємствах України науково обґрунтованої системи обліку таких об'єктів, яка б відповідала вимогам управління. Система бухгалтерського обліку, особливо в частині документування фактів господарського життя підприємства, виступає джерелом економічної інформації, яка необхідна керівній ланці для своєчасного реагування на вплив зовнішнього середовища.

Зважаючи на безперервність плинності процесу виробництва й безпосередню участь у цьому процесі основних засобів – виникає необхідність їх своєчасного та точного відображення в обліку, з метою ефективного використання, а також контролю за процесом їх руху на підприємстві. Тут варто розглянути засади документообігу в Україні, а також різні підходи до їх трактування з позитивної чи негативної сторони.

Документальне оформлення надходження, наявності та вибуття основних засобів, в Україні, регламентується Наказом Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29 грудня 1995 року № 352. Виходячи з положень, що вказані у вище-

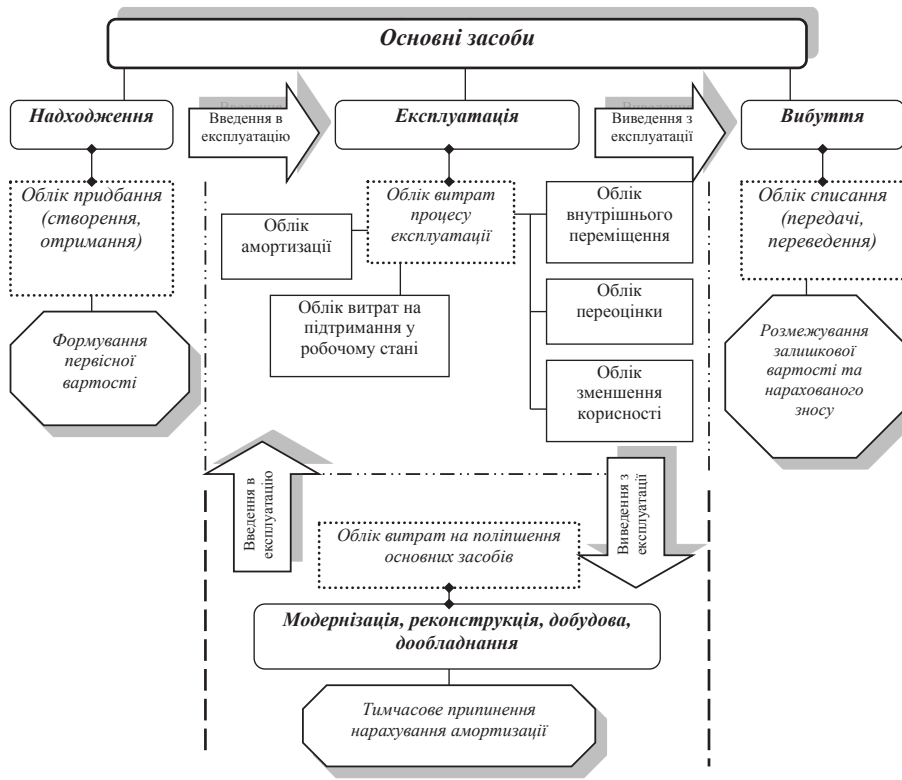

Рис. 2. Модель організації інформаційних потоків в процесі документування наявності та руху об'єктів основних засобів

За джерелом [1] з авторським доповненням

зазначеному Наказі, всі форми первинного обліку основних засобів можна класифікувати за певними критеріями, розділивши їх на конкретні групи, кожна з яких несе змістовне навантаження, виходячи з сутності та місця у процесі обліку (рис. 3).

Варто зазначити, що інформація про наявність, стан та використання основних засобів, яка ілюструється в діючих формах первинних документів, уже давно втратила свій сенс та актуальність, оскільки є характерною ще для планової економіки часів СРСР. Реквізити та показники форм не враховують вимоги сьогодення в розкритті облікових даних, зокрема в

частині подання інформації про складові первісної вартості основних засобів, їх ліквідаційної вартості, терміну корисного використання, методу нарахування амортизації, рахунків (субрахунків) обліку об'єктів та обліку витрат, які виникають в процесі експлуатації.

Свідченням зазначеного є проведення опитування бухгалтерів-практиків підприємств України різних форм власності та видів економічної діяльності. Предметом такого дослідження було з'ясування поглядів працівників бухгалтерії щодо змістовності та інформативності діючих форм первинних доку-

Таблиця 1

Результати опитування бухгалтерів підприємств щодо змістовності та інформативності документування основних засобів

Питання анкетування	Варіанти відповідей	Підприємства (юридичні особи)									Результати опитування, (%)
		ТОВ «Самміт-Агро Юкрейн»	ТОВ «Роял-Хауз»	ПрАТ «ФГТ Технофільтр»	ТОВ «Люкс-Комфорт»	Інститут Кібернетики	ПП «ЦН «Козак Мамай»	ПАТ «Карлівський МБЗ»	ДП «Радазвільський КХП»	ТОВ «СП Анатоль»	
Використання підприємством стандартних (типових) форм первинних документів	Так	+	+	+	+	+	+	+	+	+	99
	Ні	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Власні форми	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Незручності, які виникають при використанні типових форм первинних документів	Велика кількість старих граф	+	-	-	+	+	+	-	+	+	77
	Мала інформативність	-	+	-	-	-	-	-	-	-	11
	Неприспособленість до електронного документообігу	-	-	-	-	-	-	+	-	-	11
Документальне оформлення переведення об'єкту основних засобів до складу необоротних активів, які утримуються для продажу	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	-	+	-	+	+	+	+	+	+	77
	Власна розробка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Документ з бухгалтерської програми	+	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Документ, яким виводиться та вводиться в експлуатацію об'єкт основних засобів, під час модернізації	Документально не оформляються	+	+	-	-	-	-	+	-	+	44
	Відмітка в Інвентарній картці	-	-	+	+	+	+	-	+	-	55
	Документально не оформляються	-	-	+	-	-	-	-	-	-	11
Використання типових форм документів з нарахування амортизації	Так	-	-	-	-	+	+	+	-	+	44
	Ні	-	+	+	+	-	-	-	+	-	44
	Документ з бухгалтерської програми	+	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Групування в документах об'єктів основних засобів для потреб нарахування амортизації	У розрізі методів амортизації	-	-	-	+	-	-	-	-	-	11
	У розрізі однорідних груп	-	-	-	-	+	+	-	+	+	44
	У розрізі окремих об'єктів	-	+	-	-	-	-	+	-	-	22
Доцільність розробки та впровадження в практичну діяльність підприємств нових форм первинних документів	Так	+	+	-	+	-	+	-	+	+	66
	Ні	-	-	+	-	+	-	+	-	-	33
	Наявні власні розробки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Джерело: авторська розробка, за результатами анкетування підприємств України різних форм власності та видів економічної діяльності

ментів з обліку основних засобів, доцільності їх удосконалення та уніфікації. А головною метою опитування є виявлення негативних сторін та недоліків в інформаційно-аналітичному забезпеченні обліку таких об'єктів, а також пошуку шляхів їх усунення. Під час анкетування респондентів (бухгалтерів) було охоплено ряд найактуальніших питань, що стосуються процесу документування об'єктів основних засобів (табл. 1).

Згідно з результатами опитування (табл. 1), на 99% підприємствах бухгалтери використовують стандартні (типові форми) первинних документів для обліку основних засобів. Але існують деякі розбіжності у відповідях респондентів, з приводу невдоволеності останніх, тими чи іншими незручностями, з якими вони стикаються при складанні таких документів: 77% опитуваних не задовольняє наявна велика кількість застарілих реквізитів та показників, 11% – низька інформативність діючих форм, відсутність необхідної облікової інформації, 11% – не задоволені формами документів із-за їх непристосованості до електронного документообігу.

Майже 50% респондентів відповіли, що не використовують типові форми для нарахування амортизації об'єктів основних засобів у себе на підприємстві, пояснюючи це тим, що мають власні розробки, більш простіші для розуміння користувачами облікової інформації. А також заповнення їх бухгалтером, за реквізитами, що не обтяжують документ, при цьому в повному обсязі розкриваючи зміст господарських операцій в частині нарахування амортизації.

Більшість бухгалтерів, що були опитані, і гадки не мають, яким документом переводити об'єкт основних засобів до складу необоротних активів, що утримуються для продажу. А тому використовують при цьому стандартну форму – *Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів*, адже не існує окремого конкретного документу, який засвідчив би дану операцію.

Через недосконалість визначеної системи групування в документах об'єктів основних засобів для потреб нарахування амортизації більшість бухгалтерів на підприємствах, коливалися, відповідаючи на дане питання анкети, адже через використання в більшості випадків власних розробок – вони не встановлюють конкретного розгалуження по групах, а записують об'єкти основних засобів по порядку (за інвентарними номерами). Так, один із респондентів у

графі «власна відповідь» зазначив, що використовує групування об'єктів на своєму підприємстві за кімнатами, до яких вони прикріплені.

Велика кількість застарілих та непотрібних сьогодні граф, для відображення інформації в документах первинного обліку основних засобів – основна причина невдоволеності бухгалтерів на підприємствах, їх бажання реформувати, первинний документообіг, шляхом уніфікації та спеціалізації за кожним підприємством, а також більшої пристосованості до електронного документообігу. Про це свідчить переважно погодження опитаних респондентів щодо доцільності впровадження в практичну діяльність нових форм первинних документів (табл. 1).

Таким чином, дослідження організації обліку основних засобів та практичне використання типових форм первинних документів вказують на наявність низки проблем (рис. 4), вирішення яких потребує оновлення алгоритму отримання інформації щодо таких об'єктів, з використанням побажань бухгалтерів-практиків.

Як показало проведене практичне дослідження, важливим напрямом удосконалення організації обліку основних засобів є реорганізація форм первинних документів, а точніше, їх уніфікація і глибша спеціалізація, пристосування як до окремих об'єктів обліку, так і до всіх у сукупності. Такі зміни зможуть позначитися на доцільності, вичерпності та помірній змістовності, достовірності отримання облікової інформації, що позитивно вплине на швидкість, зручність та логічність плинку господарських процесів на підприємстві.

Висновки. Основними шляхами удосконалення організаційних аспектів обліку основних засобів у першу чергу є раціоналізація та уніфікація форм первинних документів як носіїв інформації. Процес документування повинен бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених показників, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, рестрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації.

Виходячи з вищевикладеного, варто виділити такі напрями подальших наукових та практичних досліджень у частині інформаційно-аналітичного забезпечення обліку основних засобів:

1) вибір оптимальних за складом та обсягом облікових даних, які забезпечать реалізацію завдань, поставлених у процесі документального підтвердження інформації;

2) розробка та впровадження нових форм носіїв облікових даних, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру інформації;

3) розробка та впровадження повної, раціональної схеми документообігу, що дозволить з найменшими затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань.

Отже, дефіцит облікової інформації в первинних документах з обліку основних засобів, з одного боку, та її перевантаження (зайвисть), з іншого – свідчать про необхідність розробки нових форм, більш уніфікованих, які забезпечать повноцінну рестрацію фактів господарських опе-

Рис. 4. Основні недоліки документального оформлення наявності, стану та використання основних засобів

Авторська розробка за результатами проведеного опитування

рацій та надаватимуть необхідну, повну й корисну інформацію. А їхнє практичне впровадження забезпечить науково-методичну обґрунтованість та якість здійснення облікових процедур щодо об'єктів основних засобів, які використовує підприємство.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Матієшин М.М. Обліково-аналітичне забезпечення процесу експлуатації основних засобів будівельних підприємств [рукопис] : дис. ... на здобуття наукового ступеня к.е.н. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://www.kneu.edu.ua>.
2. Пиріжок С.Є. Бухгалтерський облік і внутрішній контроль операцій з експлуатації та вибуття основних засобів : автореферат дис. ... на здобуття наукового ступеня к.е.н. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://www.eztuir.ztu.edu.ua>.
3. Безверхий К.В. Облікові документи як первинна складова обліково-звітної інформації підприємства // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 1(14). – С. 11-18.
4. Шматковська Т.О. Раціоналізація організації облікового процесу операцій з основними засобами в аспекті підвищення ефективності використання цих активів на підприємстві // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, серія: Економічні науки. – 2013. – № 5(254). – С. 124-129.
5. Осіпчук Г.С. Система первинного обліку амортизації як джерела відтворення основних засобів підприємства // Вісник ЖНАЕУ. – 2011. – № 1, т. 2. – С. 343-355.
6. Пушкар М.С. Фінансовий облік у системі управління : монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2006. – 178 с.
7. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства: наукове видання / А.А. Пилипенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 276 с.
8. Садовська І.Б. Документування як основна складова інформаційних ресурсів в управлінському обліку // Економічний форум. – 2011. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
9. Пронь Н.О. Документування в Україні: сучасний стан та напрями наступних досліджень // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2011. – Вип. 20(Ч. 1). – С. 47-52.
10. Крутова А.С. Облік в системі електронної комерції : монографія / А.С. Крутова. – Х. : ХДУХТ, 2010. – 396 с.
11. Парафійник Н.І. Документально-інформаційні комунікації [текст]: навч. посіб. / Н.І. Парафійник. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.С. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». – Ч. II, 2011. – 52 с.
12. Брадул О.М. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту корпорацій : монографія / О.М. Брадул. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 356 с.
13. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С.В. Івахненко. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2006. – 350 с.